

V ö r å.

=====

Då av mitt stipendium ännu återstod så mycket, att jag kunde undersöka ett par rösen i Vörå, beslöt jag, att för detta ändamål välja de av mig senaste höst på Lågpeltkangas upptäckta två gravarna, vilka befunno sig på en av vallpojkar ofta besökt plats och därför voro i fara att när som helst bli föremål för klåfingrigt ingripande. Rösena, vilka, som sagt, senaste höst blottades, sedan det av mossa, bärris och enrisbuskar bestående växttäcket avlägsnats, lågo strax nordost om n:ris VIII & X (se Arkeologiska Kommissionens karta) och betecknades av mig med ordningsnumren XVIII & XIX.

Undersökning av grav n:o XVIII, Lågpeltkangas, Erik Kle-
mets hm.

Lågt röse eller rättare sagt stenplan, bestående av över huvud mindre stenar, vilka egentligen blott på ett ställe (vid platsen för fyndet n:o 18) bildade en röseliknande upphöjning över markytan. Stenarna vid kanten av graven voro lagda i blott ett par lager, mot mitten i 3 á 4.

Grävningen påbörjades vid södra sidan av graven. Här anträffades genast sot och kol, skörbrända stenar, brända ben samt lerkrukskärvor, vilka sistnämnda vid fortsatt undersökning visade sig vara spridda längs hela södra kanten av graven. Kulturlagret nådde här ett djup av 25 - 35 cm, därefter förtunnades det norr ut, och i hela östra och speciellt nordöstra delen av gravplatsen kunde blott här och var obetydliga strimmor av sot upptäckas i jorden. Dessa delar befunnos även markera ett så gott som fyndtomt område. Det enstaka fyndet (n:o 14) låg omedelbart under markytan, inbäddat i fin, vit

sand. Omkring och under den lilla röseliknande stensättningen med fyndet n:o 18, som icke låg i jorden utan direkte ovanpå en sten och blottades, sedan ett par ovanom befintliga stenar borttagits, vidtog åter ett djupare kulturskikt (30 - 35 cm), mycket starkt sotblandat, och fortsatte mot nordväst, där det omkring fyndet n:o 20 fördjupades till c:a 50 cm och var i hög grad uppblandat med brända ben och lerkrukskärvor. Även skörbrända stenar och mycket kol anträffades här, varav den slutsatsen möjligen kan dragas, att tvenne bålplatser funnits inom området för graven. Vid fyndet n:o 21 och följande, vilka alla, med undantag av n:o 26 lågo ganska djupt (c:a 40 cm) fanns också ganska rikligt med sot och kol samt enstaka lerkrukskärvor.

F y n d. 8939:1-45.

- 1 1. Del av ett järnföremål (remandsbeslag?)
- 2 2. Herdestavformig prydnadsnål av järn.
- 3 3. D:o , något större.
- 4 4. Holk av järn (till dolk eller svärd?)
- 5 5. Litet beslag av järn.
- 6 6. Järnknapp (till bälte?)
- 7 7. Nithuvud.
- 8 8. Fragment av 3 st. järnnitar.
- 9 9. 5 st. d:o.
- 12 10. (Finger?)-ring av brons.
- 13,14 11. 2 st. järnnitar.
- 15 12. Järnfragment & liten krok(?) eller del av sölja(?)
- 16 13. Liten skära.
- 17 14. Betsel av järn (tvåledat).
- 20 15. Kniv.
- 21 16. Liten nit & krok (?) av järn.
- 22 17. Bitar av en sländtrissa av lera.
- 23 18. Genom smältning deformerat bronsföremål.
- 24 19. Del av ett bryne.
- 26 20. Betsel av järn (treledat).

- 25 21. Söndrig lyrformig "anhänger" till piska.
 27 22. Lie.
 22 23. Järnspets med ögla till piska.
 24. Litet söndrigt järnföremål.
 20 25. Järnring med beslag till piska.
 26. 2 st. nitar.

Brända ben, lerkärles- & lerkliningsstycken, järn- och bronsbitar, en liten flat, cirkelformig sten (anträffades i närheten av fyndet n:o 17; ämne till en sländtrissa?).

Undersökning av grav n:o XIX, Lågpeltkangas. Erik Klemets hm.

Gles, avlång stensättning, där blott i de södra och norra delarna ett något större antal stenar stucko upp över markytan. Grävningen börjades vid södra kanten. Här lågo stenarna, merendels ganska små, i 2 à 3 lager inbäddade i jorden. Nästan omedelbart anträffades brända ben, skörbrända stenar, sot och kol. Kulturlagret var tämligen grunt, blott 10 - 15 cm, utom i sydvästra hörnet av graven, där det övergick i en sotgrop, 45 cm djup och innehållande de flesta av de få fynden jämte största delen av de brända benen och något lerkärlesbitar. I sydöstra delen av graven, där det första fyndet gjordes, mötte vit sand direkte under stenarna, och den här anträffade stora järnringen låg på mycket ringa djup (8 cm).

Hela den övriga delen av graven visade sig vara fullständigt blottad på varje slag av fynd. Blott ställvis anträffades små kolbitar och kunde tunna sotstrimmor skönjas.

F y n d. 8939:46-63.

1. Stor järnring.
2. Bitar av ett armband av brons med gles nätmaskliknande ornering och "ögon" i maskorna samt vertikal streckornering vid ändarna (Hackman 109).
3. Del av en spiralhyska samt kedjelänkar av brons.
4. Liten blå, räfflad glaspärla.
5. Bit av ett beslag (?) av järn & brons.
6. Söndrigt bronsföremål (spänne?)

7. 3 st. blåa, räfflade glaspärlor, 1 st. slät d:o, 1 st. vit slät pärla av emalj.

Brända ben, järn- och bronsbitar, lerkärleksstycken.

Nyantecknade rösen i Vörå på Lomby skogsmarker.

Under en exkursion, som jag, med bondesonen Verner Rasmus som vägvisare företagit genom skogarna i västra Lomby, har jag antecknat följande rösen:

N:o 1. Ganska mycket söndergrävt, av mossa övervuxet, lågt röse, 7 m i diam., på en liten kulle på östra stranden av Lillträsket, Knuts hemmansmark.

N:o 2. Sydost om föregående och gränsande till detta, 3 m i diam., mossbetäckt, förefaller att vara oskadat.

N:o 3. På Martois skogsskifte, på västra sluttningen av en mindre skogshöjd, c:a 200 m öster om Lillträsket ligger ett mycket sönderplockat röse 7 x 6 m. Synes ursprungligen ha varit ganska högt. Vid södra kanten av röset en större sten 1,3 m lång, 0,9 m hög.

N:o 4. Litet, lågt röse, 3 x 2,5 m, på sydvästra sidan av en större jordfast sten. Sammansatt av mindre stenar; kantstenarna dock något större. Beläget på Märten Rasmus' hemmansmark, omkring 3 km. i sydväst från dennes gård. Stället är en lägre ås, c:a 40 m norr om Starrdals "påttin". Troligen blott ett svedjeröse. - Flere mycket små, låga rösen, av samma utseende som stensättningarna i Lotlaks skogsmarker, ligga nämligen i närheten av röset n:o 4 på backliderna invid den s.k. Långmossen.

Vörå i augusti 1928.

Jacob Tegengren.

Vörså. Läggetkanas.

Erik Klemets' skifte.

Röse n:o XIX. 1928.

Jfr. H. M. 8939: 46-63.

35

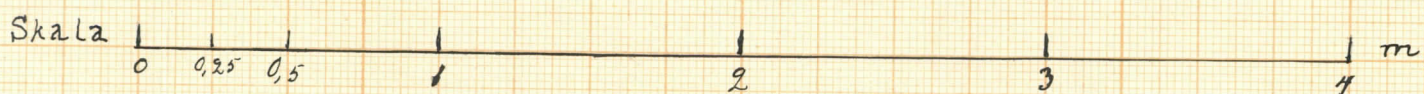
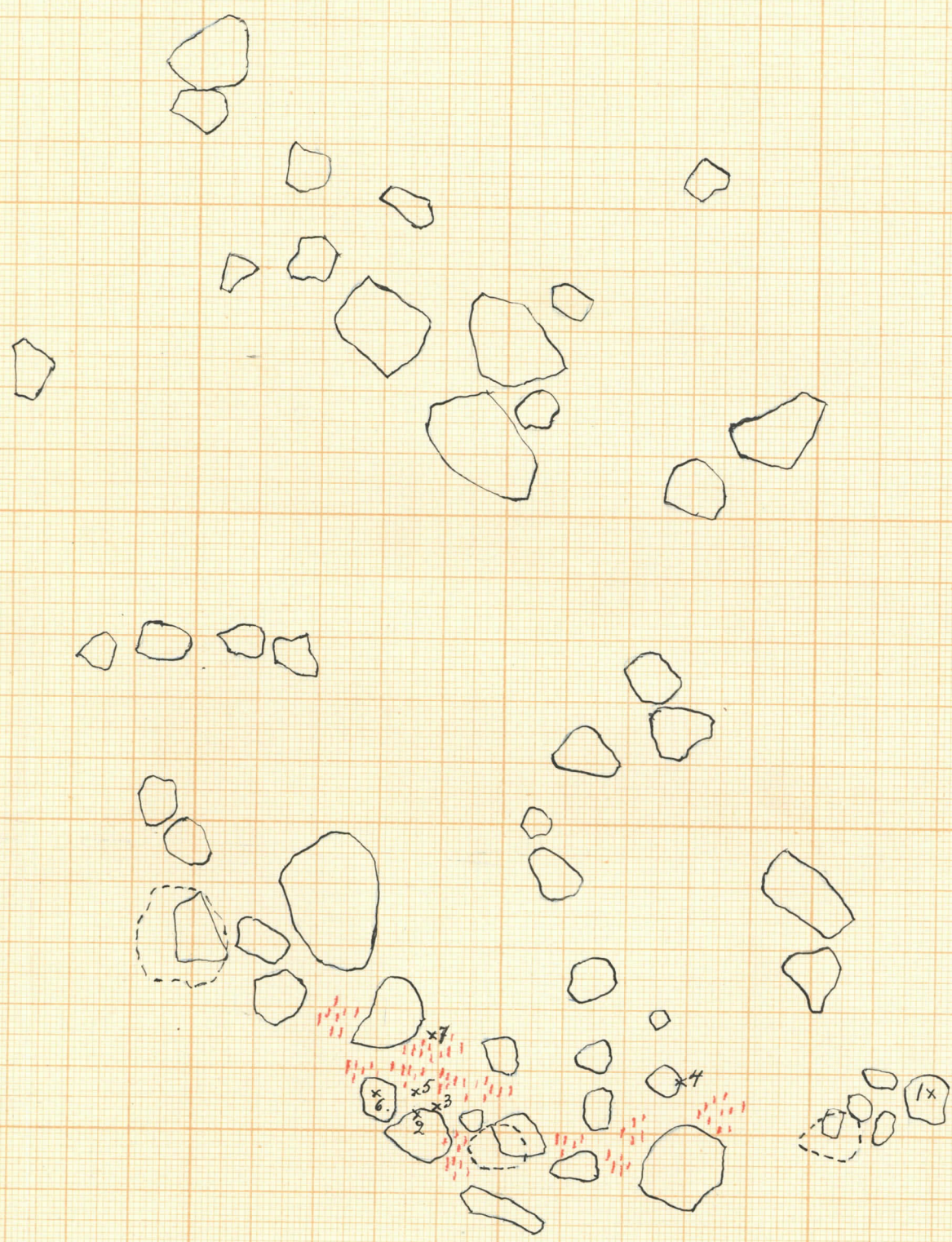
40

45

50

55

60

Jacob Tegengren.
1928.

Vörå.

Laggpeltkangas. Röse n:o XVIII 1928.

pl. 6854.

Laggpeltkangas. Röse n:o XIX 1928.

pl. 6853.

Jacob Tegegren 1928.

Vörå.

Läppelthanas,

Erik Klemets' skifte.

Röse n:o XVIII.

1928.

Jfr. H. M. 8939: 1-45.

25

20

15

10

5

Skala 0 0,25 0,5 1 2 3 4 5 m.

Jacob Tegen gren.

1928